

[petrushka888@ukr.net](mailto:petrushka888@ukr.net)

[o.petrushka@tneu.edu.ua](mailto:o.petrushka@tneu.edu.ua)

**Петрушка О.В., кандидат економічних наук**

**Петрушка Е.В., кандидат экономических наук**

**Petrushka O.V., Candidate of Economic Sciences**

**НЕДЕРЖАВНЕ ПЕНСІЙНЕ СТРАХУВАННЯ ЯК  
АЛЬТЕРНАТИВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГІДНОЇ СТАРОСТІ  
НЕГОСУДАРСТВЕННОЕ ПЕНСИОННОЕ СТРАХОВАНИЕ КАК  
АЛЬТЕРНАТИВА ОБЕСПЕЧЕНИЯ ДОСТОЙНОЙ СТАРОСТИ  
NON-STATE PENSION INSURANCE AS  
ALTERNATIVE PROVIDING OF DESERVING OLD AGE**

Розвиток недержавного пенсійного забезпечення спроможний послабити в майбутньому навантаження на державне пенсійне страхування та доповнити його новими схемами, які не доступні населенню у загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванні. На нашу думку, цього вдасться досягти, насамперед, через посилення мотиваційних чинників населення до участі в пенсійному страхуванні. Такі заходи вкрай важливі в контексті реалізації комплексу заходів щодо залучення зайнятих у тіньовому секторі економіки до участі в пенсійному страхуванні. Зазначимо, що сьогодні в Україні поширеними є нестандартні форми зайнятості населення – самозайнятість, зайнятість протягом неповного робочого дня та ін. Крім цього, велика кількість громадян України працює за кордоном, зазвичай нелегально, без участі в національних системах пенсійного страхування.

Як свідчить зарубіжний досвід здійснення пенсійних реформ, їхньою суттю якраз і було перерозподіл відповідальності між державою, соціальними партнерами та приватними особами[1, с. 43]. У цьому контексті, в умовах пенсійної реформи в Україні, розвиток недержавного пенсійного забезпечення, створить умови для оптимізації функцій державного пенсійного страхування відповідно до тих завдань, які вона виконує в країні з ринковою економікою на

сучасному етапі її розвитку. Передумовою заходів щодо активізації недержавного пенсійного забезпечення в нашій державі, на нашу думку, є налагодження дієвого контролю за фінансовою діяльністю недержавних пенсійних фондів. Не менш важливе значення для підвищення ролі недержавного пенсійного забезпечення має створення такої системи управління фінансами, яка б гарантувала вклади його учасникам.

Сьогодні рівень розвитку недержавного пенсійного страхування в Україні не дає змоги зробити висновку про те, що воно відіграє помітну роль у пенсійній системі країни. Частка працездатного населення, охопленого недержавним пенсійним забезпеченням, не перевищує 3%, а середній розмір пенсійних активів, що припадають на одного учасника, не більший 2850,00 грн. [3]. За весь час проведення пенсійної реформи, так і не вдалося сформувати належної платформи для розвитку недержавного пенсійного забезпечення в Україні.

Причинами слабого розвитку недержавного пенсійного забезпечення є, на думку вчених, як низький рівень працюючого населення, так і апатія громадян стосовно заощаджень на майбутнє. Добровільність пенсійних накопичень за умов самомотивації - прерогатива багатих суспільств. У небагатих суспільствах, до яких належить Україна, зовнішні мотиваційні чинники відіграють вирішальну роль[2, с. 36–37]. Сучасні тенденції зайнятості громадян України дають підстави обґрунтувати висновок про доцільність застосування недержавного пенсійного забезпечення як альтернативи загальнообов'язковому державному пенсійному страхуванню для окремих категорій працюючих. У такому разі для осіб, які самостійно обрали недержавне пенсійне забезпечення, слід передбачити особливий порядок визначення мінімальної пенсії, що виплачують у межах солідарної пенсійної системи. При визначенні мінімальної пенсії в цьому випадку не потрібно брати до уваги величину заробітної плати, з якої не було сплачено внески на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, а сплачувалися тільки внески на недержавне пенсійне забезпечення.

Основними напрямками вдосконалення цієї важливої складової пенсійної системи, на нашу думку, насамперед є: запровадження механізму гарантування внесків населення у недержавні пенсійні фонди; уніфікація фінансової звітності недержавних пенсійних фондів відповідно до міжнародних стандартів; підвищення реальних доходів населення; реалізація гуманітарної політики, спрямованої на розв'язання проблеми легковажного ставлення суспільства до забезпечення своєї старості в майбутньому; розвиток мотиваційних чинників участі громадян у програмах недержавного пенсійного забезпечення; розширення можливостей для інвестування коштів недержавних пенсійних фондів, у т.ч. щодо інвестування в цінні папери іноземних емітентів та удосконалення контролю з боку держави за діяльністю суб'єктів недержавного пенсійного забезпечення.

Пропонуємо надати можливість самостійно обирати варіант пенсійного страхування між державним та недержавним насамперед тим категоріям осіб, яких складно долучити до загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. У цьому випадку солідарна пенсійна система не буде позбавлена надходжень коштів, і в той же час, частина населення зможе самостійно забезпечити свої потреби у непрацездатному віці.

#### Список використаних джерел :

1. Гонтмахер Е. Пенсионные системы: мировой и российский опыт / Е. Гонтмахер // Общество и экономика. – 2008. – № 9. – С. 37–80.
2. Коваль О. П. Ризики, загрози, пріоритети та наслідки реформування пенсійної системи України : аналіт. доп. / О. П. Коваль. – К.: НІСД, 2012. – 44 с.
3. Підсумки розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення станом на 30.06.2014 р.) : [Електронний ресурс] : Режим доступу : [http://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/NPF\\_I%D0%86\\_kv%202014](http://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/NPF_I%D0%86_kv%202014).
4. Стратегічна доповідь щодо пенсійної реформи в Україні / Проект ПРООН “Підтримка реформи соціального сектору в Україні”. – К., 2012. – 47 с.